

มจร สุรนารีสาร

MCU SURANAREE JOURNAL

MSJ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2569) VOL.4 NO.1 (JANUARY - APRIL 2026)

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE EDUCATION
ADMINISTRATORS ACCORDING TO TEACHERS' PERCEPTIONS UNDER
MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

ทรงศักดิ์ พลคง, ชวลิต เกตุกระทุม, อำนาจ อยู่คำ
Songsak Phonkong, Chavalit Katekratum, Amnat Ukam

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ISSN : 2985-1106 (Print) ISSN : 3088-1382 (Online)

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE EDUCATIONION
ADMINISTRATORS ACCORDING TO TEACHERS' PERCEPTIONS UNDER
MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

ทรงศักดิ์ พลคง¹, ชวลิต เกตุกระทุม² และ อำนาจ อยู่คำ³
Songsak Phonkong¹, Chavalit Katekratum² and Amnat Ukam³

(Received: March 30, 2025; Revised: April 27, 2026; Accepted: April 30, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู และ (2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู แบบสอบถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วมรองลงมา มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ ด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใส และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารตามหลักความคุ้มค่า

2) การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

¹⁻³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ / Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand.

Corresponding author, e-mail: Songsak_pho@vu.ac.th, Tel. 093-5535147

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the level of administration according to good governance of educational administrators according to teachers' perceptions, and (2) to compare administration according to good governance of educational administrators according to teachers' perceptions, classified by school size, work experience and academic position. The sample consisted of 310 teachers under Mahasarakham Primary Education Service Area 2. The questionnaires were analyzed using the IOC was between 0.60-1.00, and the reliability values of the instrument were at 0.92. The statistical methods used were average, standard deviation, and one-way analysis of variance were tested individually by Scheffe's method. The results showed that:

1) Administration according to good governance of educational administrators according to teachers' perceptions under Mahasarakham Primary Education Service Area 2 had a high level. When considered at each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the management according to the principle of participation. There are two aspects: moral management; The average value is very high, and the management according to the principle of transparency and the lowest average is the management according to the principle of cost-effectiveness

2) To compare administration according to good governance of educational administrators according to teachers' perceptions under Mahasarakham Primary Education Service Area 2 classified by school size / work experience / academic position overall different administration according to good governance of educational administrators with the statistical significance at the level of 0.05

Keywords: Administration, Good Governance, School administrators

บทนำ

ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี ทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เสน่ห์ จัยโต (2557: 5)

การบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ส่งผลให้การจัดการศึกษาทำได้อย่างมีคุณภาพ สืบเนื่องมาจากการบริหารอย่างเป็นธรรม โปร่งใส ความถูกต้องในการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน ธรรมาภิบาลเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ วัฒนา สายเชื้อ (2560: 3)

ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง บริหารด้วยความซื่อสัตย์เป็นธรรม โปร่งใส เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับความเชื่อถือ เชื่อมมั่น และศรัทธา จากครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ในฐานะผู้วิจัยเป็นนักศึกษาด้านบริหารการศึกษา การบริหารงานของสถานศึกษาในปัจจุบันหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญ ถึงแม้เรื่องหลักธรรมาภิบาลมีงานวิจัยที่จัดทำขึ้นอย่างหลากหลาย

ในมุมมองของนักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา มีความเห็นว่าหลักธรรมาภิบาลนั้นสามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา จะทำให้การบริหารนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้องอย่างมืออาชีพ โดยการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม ด้วยหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อสามารถแก้ไขปัญหการบริหารงานภายในสถานศึกษา นำไปสู่จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ คือ การทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ทั้งนี้สถานศึกษาเป็นสถานที่แห่งแรกที่หล่อหลอมความมีคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน หลักธรรมาภิบาลจึงมีความจำเป็นในทุกๆ สถานศึกษาไม่ว่าภาครัฐหรือเอกชน จุดเริ่มต้นของความมีคุณธรรม จริยธรรม ต้องเริ่มต้นจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนำผลที่ได้ไปพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้บริหารที่มีหลักธรรมาภิบาล เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูและบุคลากร เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนไว้วางใจจะทำให้การพัฒนาต่อยอดให้สถานศึกษาเป็นต้นแบบที่ดีในด้านคุณภาพของนักเรียน การบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจอย่างยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ดำเนินงานตามนโยบายเพื่อพัฒนาหน่วยงานให้มีคุณธรรม และมีความโปร่งใสตามแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการตามหน่วยงานต้นสังกัดทั้ง 6 ด้าน คือ 1) การบริหารตามหลักนิติธรรม 2) การบริหารตามหลักยุติธรรม 3) การบริหารตามหลักความโปร่งใส 4) การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม 5) การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ และ 6) การบริหารตามหลักความคุ้มค่า ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยม และแนวทางที่เหมาะสมให้บุคลากรได้ยึดถือปฏิบัติเกี่ยวกับการให้หรือรับของขวัญหรือของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันการกระทำอันมีผลต่อการใช้อำนาจในการเอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลตามแผนปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์ในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ รวมถึงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน อันส่งผลให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี จึงประกาศว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่บุคลากรทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในก่อน ขณะ และหลังปฏิบัติหน้าที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำอันอาจมีผลต่อดุลพินิจ หรือการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งนำไปสู่การเลือกปฏิบัติหรือก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาทุกระดับจะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและดูแลบุคลากรในสังกัดให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง และปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จึงได้ประกาศเจตจำนงเขตสุจริต 2566 เรื่อง นโยบายการไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2566)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของครู ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบอบราชการ และปฏิรูปการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

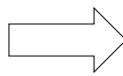
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของกระทรวงศึกษาธิการ 2546 ในคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 หลักดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. วุฒิการศึกษา
 - (1.1) ระดับปริญญาตรี
 - (1.2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - (2.1) ต่ำกว่า 5 ปี
 - (2.2) ตั้งแต่ 5-10 ปี
 - (2.3) มากกว่า 10 ปี
3. ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน
 - (3.1) ขนาดเล็ก
 - (3.2) ขนาดกลาง
 - (3.3) ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

ตัวแปรตาม

- (1) การบริหารตามหลักนิติธรรม
- (2) การบริหารตามหลักคุณธรรม
- (3) การบริหารตามหลักความโปร่งใส
- (4) การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม
- (5) การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ
- (6) การบริหารตามหลักความคุ้มค่า

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2566 มีครูทั้งหมด 1,532 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 221 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (2566), รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2566)

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปี 2566 จำนวน 310 คน จาก 112 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจิสซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน ไพศาล หวังพานิช, 2559)

1.3. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามขนาดสถานศึกษา ซึ่งได้จำนวนครูโรงเรียนขนาดเล็ก 146 คน ซึ่งสุ่มได้ 1-2 คนต่อโรงเรียน จำนวนครูโรงเรียนขนาดกลาง 117 คน ซึ่งสุ่มได้ 3-4 คนต่อโรงเรียน และจำนวนครูโรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 47 คน ซึ่งสุ่มได้ 9-20 คนต่อโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

2.1. ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของครูที่ให้อข้อมูล

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลตามกรอบแนวคิดกระทรวงศึกษาธิการ (2546) คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้กำหนดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ในการบริหารจัดการ ดังนี้

- (1) หลักนิติธรรม
- (2) หลักคุณธรรม
- (3) หลักความโปร่งใส
- (4) หลักการมีส่วนร่วม
- (5) หลักความรับผิดชอบ
- (6) หลักการคุ้มค่า

แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักหลักธรรมาภิบาลมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักหลักธรรมาภิบาลน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

2.2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามที่ได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์จากงานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยได้ศึกษาจากงานวิจัยของปริญญา ยกพล (2563) เรื่องการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้วจึงนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อทำการตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามให้มีความถูกต้อง เหมาะสม

2.2.2. ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) หลังจากนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว

แล้วจึงนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ตรวจสอบคุณภาพการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับลักษณะของคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นและกำหนดให้มีแบบเลือกตอบ คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ และไม่สอดคล้องกับเนื้อหา มีการแทนค่าดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามนิยามศัพท์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงตามนิยามศัพท์

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามนิยามศัพท์

โดยค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อ ค่า IOC มีอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

2.2.3. ปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2.4. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha Cronbach Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

2.2.5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

2.2.6. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และจัดทำในรูปแบบ QR-Code ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลทางออนไลน์ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ให้ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1. จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามกลุ่มตัวอย่างในแต่ละฉบับให้ตรงตามตัวอย่างที่เลือกไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ พร้อมกับเตรียม QR-Code เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ให้ข้อมูล

3.2. ผู้วิจัยทำแบบบันทึกเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล

3.3. ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยแจกแบบสอบถามพร้อมทั้ง QR-Code ให้แก่สถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วให้นำส่งกลุ่มอำนวยการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภายใน 30 วัน ได้เอกสารมาจำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.41

3.4. ตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถาม พร้อมทั้งข้อมูลจาก QR-Code ที่ผู้วิจัยได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจนับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

4.1. สถานภาพของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแยกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษาเพื่อนำมาแจกแจงความถี่ (Frequencies) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นการวิเคราะห์ด้วยสถิติที (t-test) และสถิติเอฟ (f-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟของแบบสอบถามเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนดคะแนนและความหมายของแต่ละช่วงคะแนน เฉลี่ยไว้ตามเกณฑ์วิเคราะห์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.49)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

5.1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

5.1.1. ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2. ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.4. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่มคือ ค่าที (t-test)

5.1.5. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างสามกลุ่มคือ ค่าเอฟ (F-test) และทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

5.2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1. ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

5.2.2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารตามหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการบริหารตามหลักนิติธรรม ด้านการบริหารตามหลักคุณธรรม ด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใส และด้านการบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สูงกว่าครูที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการบริหารตามหลักความรับผิดชอบ และด้านการบริหารตามหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน

3. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านการบริหารตามหลักนิติธรรม ด้านการบริหารตามหลักคุณธรรม ด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใส ด้านการบริหารตามหลักความรับผิดชอบ และด้านการบริหารตามหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารตามหลักมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1. จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการบริหารตามหลักนิติธรรมเป็นรายคู่ พบว่า และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2. จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการบริหารตามหลักคุณธรรมเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 5 - 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3. จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใสเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี

4.3. จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใสเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4. จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารตามหลักมีส่วนร่วมเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5. จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารตามหลักความรับผิดชอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างในเหมาะสมกับบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด
2. ควรมีการศึกษากิจกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เปรียบเทียบ เปรียบประเมิณ หรือเชิงคุณภาพ เพื่อที่จะได้ข้อมูลในการพัฒนาที่ละเอียดมากขึ้น
3. ควรพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อเป็นแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- แก้วกาญจน์ ภิรมานันท์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โกศล มีคุณ. (2563). ธรรมาภิบาล : หัวใจของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21, วารสารมหาจุฬาลงกรณ ปีที่11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ.2563), น. 97-107.

- จุฑาภาณุจน์ เก่งกลกิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต
ธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณลักษณะนักรับใช้ที่ดี ผ่านแหล่ง
วิทยาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม วารสารวไลยอลงกรณ์
ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 11(2), 136-149
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พระปกเกล้า, 21.
- ธวัชชัย ฉีดเสน และ ชุตินา พรหมผุย. (2564). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- นิตยา สุตยอด. (2564). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. Journal of Roi
Kaensarn Academi 7(1), น. 187-205.
- ปริญญา ยกพล. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์. (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- พงศ์ศิริ พวงศรีเคน. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2564). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร. (2564). ธรรมาภิบาล : หัวใจของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.
วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 16(1), 1-14.
- วิภาดา คุณาวาทิตกุล. (2549). การพัฒนาบุคลากรพยาบาล. เชียงใหม่ : โชตนา พรินท์.
- มิตาภาณี พุ่มกล่อม. (2564). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ
คิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วราภรณ์ อำไพ. (2561). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในสหวิทยาเขต
ชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี

- วิภาภรณ์ ภูวัฒนกุล. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)), มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศศิธร ขวัญหลาย. (2561). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี
- สัมฤทธิ์ ขจร. (2549). ความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สังัด กระจาง. (2549). ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สมคิด บางโม. (2549). จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : พัฒนวิทย์.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2561). ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบทางสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์,
- สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ. (2564). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต 17(3): 1.
- นพดล แสบบัณฑิต. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่สอนช่วง ชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัมพร พุดมี. (2551). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด และสุรทอง ศรีสะอาด. (2552). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), (2555). คู่มือการจัดการระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : พรีเมียร์ โพร
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), (2555). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ ,ณิรดา เวชลักษณ์. (2564). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2541). มุมมองนายของนายอานนท์. กรุงเทพฯ : มติชน
- ธนนชัย รัตนไธโรแก้ว. (2549). การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

อัจฉราพรรณ โมรัตน์. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา วัฒนาณรงค์. (2563). รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยการจัดการ : มหาวิทยาลัยพะเยา.